

державі обленерго безкоштовно відпустили електроенергії на 570 млн грн. Понаднормативні комерційні втрати в мережах становили майже 8 млрд кВт/год. Ще одна проблема – підвищена криміногенність і наявність значного тіньового сегмента у вугільній галузі. Це зумовлено значним бюджетним фінансуванням і комерціалізацією збуту продукції. Бюджетне фінансування галузі останніми роками збільшилося на третину, а видобуток скоротився на 5 % (4,5 млн тонн). Кредиторська заборгованість у 2,8 рази перевищила дебіторську. Отже, що більше держава дає, то більше втрачає. Окрім вугільної промисловості, складна криміногенна ситуація наявна також і в інших галузях паливно-енергетичного комплексу, зокрема, в електроенергетиці. Переважна більшість суб'єктів енергоринку є збитковими, утрати електроенергії в мережах досягли загрозливих масштабів, галузь має значні зобов'язання перед бюджетом, поширюється тіньова приватизація підприємств енергетичної сфери. Вирішенню проблемних питань функціонування та розвитку зазначеної сфери перешкоджає також боротьба фінансово-промислових структур і кримінальних угруповань за контроль над цією стратегічно важливою сферою та грошовими потоками.

Купранець І. М. – кандидат юридичних наук, заступник Голови Національної поліції України – начальник Департаменту захисту економіки

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Аналіз сучасного стану функціонування системи державних закупівель в Україні засвідчує, що на сьогодні залишається значна кількість нерозв'язаних проблем щодо нормативно-правового врегулювання цієї сфери сучасних відносин. На тлі цих процесів з'являється значна кількість зловживань. Вивчення та аналіз процедур закупівель, здійснених розпорядниками державних коштів, дають змогу дійти висновку, що більшість злочинів та інших правопорушень під час проведення державних закупівель мають системний характер.

На сьогодні спостерігаються численні факти проведення фіктивних тендерів за завищеними цінами, монополістичної змови учасників, просування на ринок «своїх» або фіктивних фірм, існування системи так званих відкатів і кумівства. З метою створення фіктивної конкуренції досить часто проводять торги, коли родинні фірми-учасники подають різні за ціною тендерні пропозиції для формального дотримання процедури державної закупівлі. Крім того, поширення набула практика, коли низка фірм, вигравши тендер, вказують найкращі умови та, як наслідок, укладають договір, але потім цей договір не виконують, унаслідок чого замовник несе збитки, оскільки на проведення нового тендера бракує часу.

Після проведення торгів не відслідковують якість виконання договорів із закупівлі. Зокрема, нерідко наявна змова замовника й учасника щодо невиконання або неякісного виконання договорів, оскільки не передбачено обов'язкового інформування щодо виконання договору на всіх його стадіях.

Найбільш корупційною є процедура торгів, яку застосовують під час проведення тендеру шляхом застосування переговорної процедури закупівлі, що в питомій вазі державних закупівель становить близько 5,2 %. Саме через цю процедуру службові особи державних установ і підприємств – замовників вчиняють низку злочинів.

Зазвичай замовник знаходить «свою» фірму, що, відповідно, знаходить ще дві фірми, які вказують у тендерних пропозиціях вищі ціни, ніж перша. У подальшому замовник оприлюднює на веб-порталі уповноваженого органу прийняття рішення (повідомлення) про те, що тендер виграла фірма, яка запропонувала більш низьку ціну, але насправді така ціна в півтора-два рази перевищує ринкову (відповідно, відкат становить 10–30 % від суми закупівлі).

Узагальнення здійснених процедур державних закупівель протягом 2015–2016 років засвідчує, що однією з причин завдання державі збитків під час проведення тендерів є те, що розпорядники державних коштів, фінансові служби й тендерні комітети замовників, порушуючи свої функціональні повноваження, не проводять попереднього вивчення та аналізу ринку товарів, робіт, послуг і цін на ньому, що є важливим чинником ефективності проведених торгів. Відсутність такої інформації в кожному другому випадку здійснених торгів призводить до акценту цінових пропозицій учасників за ціною,

яка значно перевищує середньоринкову, що діє на ринку на час проведення торгів.

Вивчаючи й аналізуючи чинний Закон України «Про публічні закупівлі» та інші нормативно-правові акти з питань здійснення державних закупівель, можна дійти висновку, що тендерний комітет замовника, його службові особи практично не несуть жодної відповідальності за неправильне проведення або навмисне порушення процедур закупівлі. Так, результати торгів скасовують, оголошують нову процедуру з метою досягнення вигідного службовим особам підприємства-замовника результату.

Крім того, слід констатувати низку недоліків зазначеного Закону, на які слід звернути увагу. По-перше, ч. 2 ст. 16 не містить обов'язкового кваліфікаційного критерію наявності фінансової спроможності (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, довідка з банку про відсутність (наявність) заборгованості за кредитами). По-друге, у п. 1 ч. 1 ст. 30 визначено підставу відхилення тендерних пропозицій (не надав забезпечення тендерної пропозиції, якщо таке забезпечення вимагалось замовником), яка являється дискримінаційною для бюджетних установ, що не можуть планувати видатки на вказані цілі.

Кучмєєв О. О. – кандидат психологічних наук, здобувач вищої освіти ступеня «магістр» Національної академії внутрішніх справ

ПРОЗОРЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Нині Україна має проблему відсутності належного регулювання надання державної допомоги суб'єктам господарювання. Відсутність такого регулювання створює можливості для корупції, що може полягати у вибірковому необґрунтованому використанні державних ресурсів для підтримки суб'єктів господарювання, якими володіють особи «наближені» до посадових осіб – розпорядників таких ресурсів. До того ж, селективна підтримка певних суб'єктів